

3. Gartner Hype Cycle. Gartner. URL:
<https://www.gartner.com/en/research/methodologies/gartner-hype-cycle>.

УДК 338.12

Танчик Мар'яна
студентка групи ПФМЗ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Науковий керівник: Радинський Сергій
кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Mariana Tanchyk
Student of the group PFmz-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Scientific supervisor: Serhiy Radynsky
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

МОДЕЛІ ДІАГНОСТИКИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА: ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

MODELS OF ENTERPRISE BANKRUPTCY DIAGNOSTICS: EFFECTIVE USE AND WAYS TO IMPROVE

У ринковій економіці банкрутство підприємств є досить поширеним явищем. Проте через недосконалий фінансовий менеджмент та відсутність достовірних методик діагностики багато із потенційно перспективних підприємств України стають потенційними банкрутами. Одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення загрози банкрутства і розробка заходів, спрямованих на подолання на підприємстві негативних тенденцій.

Відповідно до сучасного стану економіки та ситуації в Україні загалом, такі питання, як своєчасне передбачення кризових явищ та формування відповідного механізму, що дозволяє визначити відповідні негативні зміни та сприяти подальшому їх усуненню, є досить важливими. Висока ефективність антикризових заходів на підприємстві з метою підтримання його стабільного функціонування повинна бути обґрунтована певними моделями оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства [1].

Моделі прогнозування банкрутства класифікуються за різними ознаками. До основних з них відносять:

- 1) залежно від методики визначення оціночних показників:
  - агрегатний підхід, який передбачає побудову балансових моделей оцінки фінансового стану (моделі з використання агрегованих показників: модель визначення ліквідності балансу, модель В.В. Ковальова).
  - коефіцієнтний підхід, який передбачає перелік коефіцієнтів, що визначають фінансовий стан підприємства (моделі з використанням фінансових коефіцієнтів: модель І.О. Бланка модель У. Бівера);

– індексний підхід, який передбачає розрахунок динамічних показників зміни стану об'єкта дослідження (моделі дискримінантного аналізу: модель Е.Альтмана, модель Спрінггейта, модель Конана і Гольдера, модель Ліса, модель Таффлера і Тішоу, універсальна дискримінаційна функція, модель О.О. Терещенка);

2) залежно від способу формування узагальненого висновку щодо кризи і загрози банкрутства:

- графічний метод (модель трикутників, PAS модель);
- бальний метод (Аргенті (А–рахунок), SWOT-аналіз);
- матричні моделі ідентифікації (кластерний аналіз, експертні методики);
- статистичні моделі діагностики банкрутства.

3) залежно від методу аналізу оціночних показників:

– порівняльний аналіз (передбачає порівняння фактичного значення показника з середньогалузевим);

– еталонний аналіз (порівняння фактичного значення показника з еталонним або критичним значенням).

– динамічний аналіз (передбачає вивчення показників в динаміці).

Актуальною проблемою є коригування методик з врахуванням регіональних і галузевих особливостей, а також розробка нових алгоритмів прогнозування вірогідності банкрутства, вільних від виявлених недоліків. Зокрема, великий інтерес представляє використання теорії статистичного розпізнавання кризового стану підприємства. Розглянуті методики не надають даних про період настання банкрутства, однак вони показують реальні проблеми та можливості настання банкрутства. Основні переваги та недоліки цих методик полягають у тому, що: система показників У. Бівера враховує специфіку вітчизняної економіки, враховується сучасна міжнародна практика, модель є зручною в застосуванні. Вагові коефіцієнти для індикаторів не передбачаються і підсумковий показник фінансового стану не розраховується [2].

Діагностика неможливості банкрутства на базі рейтингового числа не дозволяє оцінити причини потрапляння підприємства «в зону неплатоспроможності». Коефіцієнти, які використовуються для рейтингової оцінки, не враховує галузевих і регіональних особливостей підприємств. Не дає відповідь на питання, які з факторів вплинули на зміну рівня фінансової стійкості. Проаналізувавши наукову літературу з даної теми, можна зазначити, що найбільш адаптованими до українських підприємств моделями визначення ймовірності банкрутства, є коефіцієнт У. Бівера, дискримінантна модель О. Терещенка, модель Р. Сайфулліна – Г. Кадикова, модель PAS–коефіцієнта[3].

Однак слід звернути увагу на те, що побудова єдиної ефективної багатофакторної моделі прогнозування банкрутства в Україні є досить проблемною, оскільки нормативно-законодавча база регулювання процедури банкрутства є недосконалою та рівень досліджень динаміки та причин вже збанкрутілих підприємств-низьким.

Перелік використаних джерел

1. Лепейко Т.І., Доценко Т.О. Аналіз сучасних методик прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць*. 2011. № 1(10). С.22-27

2. Пластун О.Л. Аналіз кількісних методик прогнозування банкрутства підприємства та обґрунтування необхідності розробки сучасних вітчизняних аналогів. *Вісник Української академії банківської справи*. 2005. № 2. С. 101-107.

3. Прохорова В., Крупчатніков О. Прогнозування банкрутства як складова атникризового фінансового управління. *Економічний простір*. 2009. № 23/2. С. 103-109.